

P. R. Maur
Warszawa, dnia 9 grudnia 2008 r.
12.12.
3342
Maur

MINISTER ŚRODOWISKA

Maciej Nowicki

GIOŚ/DKR/4130/15-01/578/2008/mag

KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU
Dział Przewodny
11.12.2008 J
wpłynęło dnia
nr 142/1485 podpis.....

Pan

Marek ZIÓŁKOWSKI

Wicemarszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na pismo Pana Marszałka z dnia 17 listopada 2008 r., znak: SPS-023-6340/08, przekazujące treść oświadczenia złożonego przez Pana Senatora Tadeusz Gruszkę na 21. posiedzeniu Senatu w dniu 7 listopada 2008 r., dotyczącego nielegalnego przywozu odpadów z zagranicy, przedstawiam poniższe informacje.

Począwszy od chwili wejścia Polski do UE, na terenie kraju są prowadzone szerokie działania - przez uprawnione organy, tj.: Służbę Celną, Straż Graniczną, Inspekcję Transportu Drogowego oraz Inspekcję Ochrony Środowiska - mające na celu skuteczną kontrolę międzynarodowego przemieszczania odpadów. Wiodącą rolę w tym zakresie pełni Inspekcja Ochrony Środowiska, która oprócz wydawania decyzji na przywóz odpadów do kraju, wywóz z kraju czy tranzyt, koordynuje przedmiotowe działania na terenie Polski.

Problem nielegalnego przywozu odpadów z zagranicy nasilił się w 2006 r. i dotyczył przede wszystkim odpadów komunalnych, przywożonych głównie z Niemiec. Chciałbym zauważyć, że informacje, na które powołuje się Pan Senator (milion ton odpadów wjeżdżających co roku na terytorium Polski) nie znajdują potwierdzenia w danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Nie znajdują również potwierdzenia informacje o przywozie odpadów toksycznych na Śląsk, bądź do innej części kraju. Dotychczas nielegalnie przywożone były przede

wszystkim odpady komunalne oraz odpady z tzw. zielonej listy odpadów, których charakter oraz stopień oddziaływania na środowisko zostaną omówione w dalszej części niniejszego pisma.

Od początku 2006 r. do chwili obecnej stwierdzono ponad 70 przypadków nielegalnego przywozu odpadów do Polski, a ich masa wyniosła ok. 8200 ton, w tym 29 przypadków dotyczyło odpadów komunalnych i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o łącznej masie 6500 ton.

Nielegalne przemieszczanie odpadów w dalszym ciągu stanowi problem w skali kraju, jednak zauważa się nieznaczną poprawę w tym zakresie. W latach 2007-2008 ujawniono mniejszą liczbę przypadków nielegalnego przywozu odpadów komunalnych. W roku 2007 odnotowano 6 przypadków na łączną masę 1780 ton, a w 2008 r. przypadków tych było 7, natomiast łączna masa przywiezionych nielegalnie odpadów spadła do 250 ton. Dla porównania w roku 2006 stwierdzono 10 przypadków nielegalnego przywozu odpadów komunalnych z Niemiec o masie ok. 4500 ton.

Natomiast w latach 2007-2008 ujawniono więcej nielegalnych przywozów odpadów z listy zielonej - 34 przypadki o łącznej masie odpadów ok. 750 ton. Podkreślić należy, że odpady z listy zielonej (m.in. tworzywa sztuczne, makulatura, ziemia), nie stanowią dużego zagrożenia dla środowiska, są surowcami wtórnymi do produkcji, przywożonymi do instalacji odzysku z zamiarem poddania ich recyklingowi materiałowemu. Nielegalność tych przywozów najczęściej spowodowana była niewiedzą przedsiębiorców dot. okresów przejściowych dla Polski, na podstawie których przywóz odpadów z listy zielonej objęty jest obowiązkiem zgłoszenia i zezwolenia. W krajach Unii Europejskiej, za wyjątkiem pięciu krajów stosujących przepisy przejściowe (Polska, Słowacja, Łotwa, Bułgaria, Rumunia), przemieszczanie odpadów z listy zielonej nie wymaga uzyskania zezwolenia i odbywa się bez kontroli właściwych organów.

W Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska w roku 2008 odnotowano dotychczas 50 przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów, z czego 38 dotyczy przywozu odpadów, 7 przypadków wywozu oraz 5 przypadków tranzytu. Wzrost ilości przypadków w bieżącym roku, w porównaniu do 26 przypadków w roku ubiegłym, związany jest niewątpliwie z wejściem Polski do strefy Schengen i zniesieniem kontroli na granicy wewnętrznej UE.

Podkreślić należy, że pomimo wzrostu ilości przypadków, odnotowaliśmy znaczący spadek masy przywożonych odpadów. W 2007 r. nielegalnie przywieziono ok. 2000 ton, a w bieżącym roku ok. 1100 ton. Podsumowując, mimo wzrostu liczby stwierdzonych przypadków o 13 w stosunku do ubiegłego roku (co stanowi 52%), masa przywiezionych odpadów spadła prawie o połowę (45%).

Odpowiadając na zarzut, że na jedno zezwolenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska odpady wwożone są częściej niż raz, wyjaśniam, że zezwolenia na międzynarodowe przemieszczanie odpadów wydawane są na okres maksymalnie jednego roku i obejmują wielokrotne przemieszczanie odpadów, w ramach określonego limitu masy odpadów i liczby transportów. Przewiezienie masy odpadów większej niż określona w zezwoleniu lub realizacja większej liczby transportów niż określona w zezwoleniu jest działaniem nielegalnym. Dotychczas odnotowano jednostkowe przypadki nieznacznego przekroczenia limitu masy odpadów lub ilości transportów. Konsekwencje takiego działania mogą być następujące: cofnięcie zezwolenia, wnoszenie sprzeciwu przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wobec przyszłych, planowanych transportów odpadów do Polski, zawiadomienie prokuratury, zwrot odpadów do kraju wysyłki na koszt wysyłającego oraz nałożenie kary pieniężnej.

Odnosząc się do stwierdzenia Pana Senatora, że nielegalnie przywożone odpady unieszkodliwiane są poprzez złożenie na składowisku odpadów, uprzejmie informuję, że w przypadku, gdy nie dokonano zgłoszenia wysyłki odpadów i nie uzyskano zgody wszystkich właściwych organów, odpowiedzialność za nielegalny przywóz ponosi podmiot zagraniczny wysyłający odpady, a **odpady podlegają zwrotowi do kraju wysyłki**. Jeśli podmiot zagraniczny nie jest znany lub nie istnieje (np. na dokumentach podano fałszywe dane), obowiązek zwrotu odpadów przechodzi na organ kraju skąd przywieziono odpady. Zatem, zgodnie z przepisami unijnymi, po stwierdzeniu nielegalnego przemieszczania odpadów nagromadzonych na terenie lub zatrzymanych na środku transportu, Główny Inspektor Ochrony Środowiska powiadamia organ kraju pochodzenia odpadów, a następnie - po obustronnym wyjaśnieniu wszystkich faktów w sprawie - organ zagraniczny zapewnia powrotny wywóz odpadów z Polski. Do chwili obecnej Główny Inspektor Ochrony Środowiska doprowadził do zwrotu ok. 4800 ton odpadów (tj. ponad 70%), blisko tysiąc ton odpadów zagospodarowano na terenie kraju, bez wiedzy i zgody GIOŚ, a postępowania dotyczące pozostałych ok. 2 tys. ton pozostają w toku. Niestety, procedury zwrotu niektórych odpadów trwają długo ze względu na kwestionowanie, głównie przez urzędy niemieckie, obowiązku zapewnienia przez te urzędy powrotnego wywozu odpadów, szczególnie w sytuacji, gdy właściciel terenu był zaangażowany w nielegalny proceder. Wiele przypadków wskazuje na znaczący udział właściciela terenu w nielegalnym przywozie, np. zgromadzenie odpadów w budynkach gospodarczych czy pomieszczeniach magazynowych, co nie byłoby możliwe bez zgody właścicieli.

Chciałbym również podkreślić, że często powtarzane w mediach informacje o licznych przypadkach podrzucania niewielkich ilości odpadów przez obywateli Niemiec, którzy porzucają je w lasach przy okazji wizyty w Polsce, nie znajdują potwierdzenia w faktycznie ujawnianych

przez różne służby kontrolne przypadkach nielegalnego wwozu odpadów do kraju. Dotychczas Główny Inspektor Ochrony Środowiska otrzymał ok. 5 zgłoszeń dotyczących wwiezienia do Polski odpadów komunalnych w niezbyt wielkiej ilości i porzucenie tych odpadów przy drodze lub w lesie. Sposób postępowania z takimi odpadami jest obecnie przedmiotem rozmów ze stroną niemiecką. Zastępca Głównego Inspektora Ochrony Środowiska przedstawił ten problem podczas XIX posiedzenia Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej, które odbyło się w Berlinie w dniach 19-20 listopada 2008 r.

Organy uprawnione do kontroli międzynarodowego przemieszczania odpadów stosują szereg instrumentów pozwalających na skuteczne ujawnianie i karanie osób lub podmiotów zaangażowanych w nielegalny przywóz odpadów do Polski.

W każdym przypadku ujawnienia nielegalnego przywozu do kraju odpadów, co zgodnie z przepisami art. 183 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, jest przestępstwem zagrożonym karą więzienia od kilku miesięcy aż do 5 lat, kierowane są wnioski do organów ścigania przez organ, który ten przywóz stwierdził.

Dodatkowym instrumentem stosowanym przez Inspekcję Ochrony Środowiska (IOŚ), w przypadku stwierdzenia nielegalnego przemieszczania odpadów, są administracyjne kary pieniężne, wprowadzone do ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów. Wysokość tych kar, od 50 tys. zł do 300 tys. zł, powinna działać prewencyjnie i odstraszać.

Z uwagi na wagę problemu nielegalnego przywozu odpadów do Polski, intensyfikowane są działania przeciwdziałające nielegalnym praktykom tego rodzaju. Wszystkie organy zaangażowane w kontrole przemieszczania odpadów, w tym Inspekcja Ochrony Środowiska, prowadzą szereg działań mających na celu ograniczenie skali tego zjawiska. Najistotniejsze z nich to przede wszystkim bieżące kontrole, ukierunkowane na przeciwdziałanie nielegalnemu transgranicznemu przemieszczaniu odpadów oraz kontrole prawidłowej realizacji przemieszczeń legalnych, realizowane w instalacjach krajowych przedsiębiorców, sprowadzających odpady lub je wysyłających. Łącznie w 2007 r. wojewódzkie inspektoraty wykonały 167 kontroli podmiotów związanych z transgranicznym przemieszczaniem odpadów.

Aby zapewnić wysoką jakość i skuteczność prowadzonych działań kontrolnych, w każdej jednostce organizacyjnej Inspekcji wyznaczono minimum jednego inspektora specjalizującego się w zagadnieniach transgranicznego przemieszczania odpadów (tpo). Grupa inspektorów tpo, licząca ok. 50 osób, od 2003 r. uczestniczy w szkoleniach i naradach szkoleniowych organizowanych przez GIOŚ, odbywających się co najmniej dwa razy w roku.

Ze względu na brak uprawnień do zatrzymywania pojazdów znajdujących się w ruchu, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska nie mogą samodzielnie realizować kontroli drogowych. Jednakże inspektorzy wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska uczestniczą również we wspólnych kontrolach realizowanych we współpracy z innymi służbami kontrolnymi:

- kontrole graniczne na granicy zewnętrznej UE przeprowadzane przez funkcjonariuszy Straży Granicznej lub Służby Celnej (urzędy celne na granicy zewnętrznej UE oraz wewnątrz kraju), w tym w portach morskich,
- kontrole drogowe przeprowadzane przez inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego, grupy mobilne Służby Celnej oraz grupy mobilne Straży Granicznej.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska zawarł porozumienia o współdziałaniu z Głównym Inspektorem Transportu Drogowego (w dniu 26.07.2006 r.), a także z Ministrem Finansów, Szefem Służby Celnej RP oraz Komendantem Głównym Straży Granicznej (w dniu 07.02.2007 r.), co umożliwi jeszcze bardziej skuteczną współpracę zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Ponadto Inspekcja Ochrony Środowiska od 2003 r. bierze udział w pracach grupy roboczej IMPEL TFS, zajmującej się m.in. realizacją projektów inspekcyjnych, w celu wzmocnienia egzekwowania przepisów wspólnotowych w zakresie transgranicznego przemieszczania odpadów. IOŚ w Polsce koordynuje i aktywnie uczestniczy w działaniach kontrolnych corocznie realizowanych w tych projektach. Podczas wspólnych kontroli drogowych, zorganizowanych od początku 2007 r. skontrolowano 2118 transportów (dane uwzględniają transport drogowy, morski oraz kolejowy). Wynik ten daje Polsce trzecie miejsce, po Holandii i Austrii, pod względem największej ilości kontroli drogowych. Jest to jednocześnie najlepszy wynik pośród tzw. nowych krajów członkowskich UE.

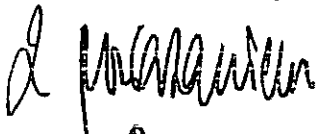
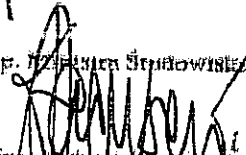
We wszystkich akcjach w ciągu całego 2007 oraz 2008 r. udział wzięli funkcjonariusze Straży Granicznej, Służby Celnej, inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego oraz wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska z terenu całego kraju. O akcjach każdorazowo informowano Policję. Prowadzone akcje inspekcyjne miały również charakter międzynarodowy. Brali w nich udział inspektorzy niemieckiej Inspekcji Transportu Drogowego oraz czeskiej Inspekcji Ochrony Środowiska.

Na forum IMPEL TFS Polska jest postrzegana jako najbardziej aktywny kraj z grupy tzw. nowych członków UE. Działania Polski w zakresie kontroli tpo oraz dobrą współpracę z innymi służbami kontrolnymi wysoko ocenili również przedstawiciele Komisji Europejskiej podczas wizyty w Polsce, w lutym 2007 roku.

Inspekcja Ochrony Środowiska uczestniczy również w pracach polsko-niemieckiej grupy roboczej do spraw odpadów, która omawia zagadnienia i problemy związane z międzynarodowym przemieszczaniem odpadów. W ostatnim czasie spotkania poświęcone były problemom nielegalnego wwozu odpadów z Niemiec do Polski. Efektem współpracy były również wspólne akcje kontrolne po obu stronach granicy Polski i Niemiec.

Ponadto, z inicjatywy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, powstała grupa G-5 skupiająca przedstawicieli wszystkich służb zaangażowanych w kontrolę transgranicznego przemieszczania odpadów. Celem grupy jest podejmowanie działań zwalczających i przeciwdziałających procederowi nielegalnemu przywozu odpadów do Polski.

Reasumując, pragnę zapewnić Pana Marszałka, że zagadnienie transgranicznego przemieszczania odpadów i pojawiające się problemy w tym obszarze objęte są stałą troską ze strony resortu środowiska.

Z up. Inspektora Środowiska

dr inż. Andrzej Kujawski
GŁÓWNY INSPEKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów